

Mobiilin sosiaaliturvan kärkihanke työpaja 20.6.2017 - ETK:n kommentti

Minna Levander

Eläketurvakeskus
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Missä tilanteissa ratkaisu sovellettavasta sosiaaliturvalainsäädännöstä annetaan ETK:sta?

- ETK:n tehtävistä sovellettavaa lainsäädäntöä määritettäessä säädetään
 - ETK-laissa
 - » ETK ratkaisee työnantajan, työntekijän, virkamiehen tai yrittäjän hakemuksesta, sovelletaanko Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä ulkomailla työskentelevään henkilöön
 - A1-todistus tai sosiaaliturvasopimuksen mukainen todistus tai valituskelpoinen päätös
 - Poikkeuslupamenettely (ETK käsittelee ensi vaiheessa, tarvittaessa valituskelpoinen päätös STM:stä)
 - EESSI-laissa
 - » ETK on toimivaltaiseksi nimetty laitos sovellettavaa lainsäädäntöä koskevissa asioissa
 - » ETK on yhteyselin sovellettavaa lainsäädäntöä koskevissa asioissa toimivaltansa puitteissa

Asumisen määritelmä asetuksessa 987/2009

- **11 artikla Asuinpaikan määrittämiseen liittyvät tekijät**
- 1. Jos kahden tai useamman jäsenvaltion laitosten välillä on erimielisyyttä perusasetuksen soveltamisalaan kuuluvan henkilön asuinpaikan määrittämisestä, laitosten on vahvistettava yhteisellä sopimuksella asianomaisen henkilön etujen tavanomainen keskus tekemällä kokonaisarvio kaikista asiaankuuluviin tosiseikkoihin liittyvistä saatavilla olevista tiedoista, joita voivat olla muun muassa seuraavat:
 - a) oleskelun kesto ja jatkuvuus asianomaisten jäsenvaltioiden alueella;
 - b) henkilön tilanne, mukaan lukien:
 - i) harjoitetun toiminnan luonne ja erityispiirteet, erityisesti paikka, jossa toimintaa tavallisesti harjoitetaan, toiminnan pysyvyys tai työsopimuksen kesto;
 - ii) perheasema ja perhesiteet;
 - iii) muun kuin ansiotoiminnan harjoittaminen;
 - iv) opiskelijoiden osalta tulolähde;
 - v) asumistilanne, erityisesti asunnon vakituisuus;
 - vi) jäsenvaltio, jossa asianomaisen henkilön verotustarkoituksissa katsotaan asuvan.
- 2. Jos 1 kohdassa lueteltujen asiaankuuluviin tosiseikkoihin perustuvien perusteiden soveltaminen ei johda yhteisymmärrykseen kyseisten laitosten välillä, henkilön tarkoitusta, joka käy ilmi kyseisistä tosiseikoista ja olosuhteista, ja erityisesti syitä, jotka ovat johtaneet muuttamiseen, pidetään ratkaisevana asianomaisen henkilön tosiasiallisen asuinpaikan määrittämiseksi.

Milloin henkilön asumista pohditaan ETK:n ratkaisutoiminnassa?

- Työskentely kahdessa tai useammassa EU-maassa (asetus 883/2004 artikla 13)
 - Ratkaisua sovellettavasta sosiaaliturvalainsäädännöstä haettava **asuinmaasta** (asetus 987/2009 artikla 16) -> Asuinmaa määräytyy asetuksen 987/2009 art. 11 mukaan
 - A1-todistuksella osoitetaan minkä maan lainsäädäntöä sovelletaan
- Merimiehen vakuuttaminen (asetus 883/2004 artikla 11.4)
 - Pääsääntönä lippusääntö
 - Jos **palkka maksetaan merimiehen asuinmaasta**, hänet vakuutetaan siellä -> A1-todistuksella osoitetaan minkä maan lainsäädäntöä sovelletaan tässä tilanteessa -> Asuinmaa määräytyy asetuksen 987/2009 art. 11 mukaan
- Kolmannen maan kansalaisen tuleminen EU:n sosiaaliturva-asetusten piiriin (asetus 1231/2010)
 - Kolmannen maan kansalainen, jolla on **laillinen asuinpaikka** EU-maassa ja liikkuu eri EU-maissa -> laillinen asuinpaikka määräytyy kokonaisarvioinnin perusteella
 - Voi olla esim. lähetetty työntekijä, usean maan työntekijä ym. -> A1-todistuksella osoitetaan minkä maan lainsäädäntöä sovelletaan

Asumisen merkitys työeläkelakeja sovellettaessa (1 / 2)

- Yrittäjän vakuuttamisen edellytys
 - YEL 1 §: **Suomessa asuvan** ja toimivan yrittäjän on vakuutettava itsensä vanhuuden, työkyvyttömyyden ja kuoleman varalta siten kuin tässä laissa säädetään. Suomessa asumista ei kuitenkaan edellytetä, jos yrittäjä asuu EU- tai ETA-maassa.
 - Yrittäjää pidetään Suomessa asuvana, jos
 - hänellä on Suomessa varsinainen asunto ja koti ja
 - hän jatkuvasti ja pääasiallisesti oleskelee Suomessa.
 - YEL 6 §: Yrittäjä voi pitää YEL-vakuutuksensa voimassa,
 - » jos hän lähtee enintään vuodeksi harjoittamaan yrittäjätoimintaa sopimuksettomaan maahan ja
 - » häntä pidetään **Suomessa asuvana**, vaikka hän on tilapäisesti ulkomailla.
- Yrittäjän asumista koskeva tulkinta on sama kuin asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetussa laissa.

Asumisen merkitys työeläkelakeja sovellettaessa (2 / 2)

- Kuljetushenkilökuntaa koskeva säännös (TyEL 4 § 6 momentti)
 - TyEL:a ei sovelleta kolmannesta valtiosta Suomeen tulevan työntekijän työhön, jos kysymyksessä on maanteitse tapahtuvan kuljetusliikenteen työ, jonka työntekijä tekee pääosin muualla kuin Suomessa. Lisäksi edellytetään, että
 - » työntekijä **ei asu Suomessa**
 - » työnantajan kotipaikka ei ole Suomessa
 - » työhön ei sovelleta Suomen lainsäädäntöä EU:n sosiaaliturva-asetusten tai Suomea sitovien sosiaaliturvasopimusten määräysten perusteella.
 - Kuljetusliikenteen työntekijän asumista koskeva tulkinta on sama kuin asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetussa laissa.

